

TÝLOVÉ ZABEZPEČENÍ VOJSK PŘI PŘIKRYTÍ STÁTNÍ HRANICE

Ve svém článku vycházím z obecně platných teoretických zásad přikrytí státní hranice a z hlediska organizačního zabezpečení týlu navazuji na závěry článku genmjr. ing. J. Jaška, CSc., „K odrážení agrese nepřítele“. (VM 2/1977).

Týlové zabezpečení při zahájení války vychází z faktorů a z předpokládané bojové činnosti vojsk. Jeho cílem bude zabezpečit vyčleněná vojska k přikrytí státní hranice potřebným materiálem pro splnění bojového úkolu a pro nutné zdravotnické odsuny.

Pro týlové zabezpečení při zahájení války bude charakteristické, že vojskový a zejména operační týl mohou mít neúplné síly a prostředky. Jeho činnost ovlivní časté změny bojové situace, které si vyžádají rychlé řešení materiálního a zdravotnického zabezpečení. Bojová činnost bude charakterizována značnou nerovnoměrností zdravotnických ztrát techniky i spotřeby materiálu.

Z toho vyplývají pro vojskový týl zejména tyto úkoly:

- podstatnou část opatření k týlovému zabezpečení vojsk připravit a zplánovat již v míru;
- dosáhnout, aby týlové jednotky útvarů a svazků byly na stejné úrovni bojové pohotovosti, jako bojové útvary a jednotky;
- pro zabezpečení úkolů přikrytí vyčlenit jen nezbytné prostředky týlu a těžiště sil a prostředků připravit k plnění úkolů zabezpečení hlavních sil určených pro přechod do rozhodné činnosti;
- vyvést první sledy týlů útvarů a týlů svazků do stanovených prostorů;
- získat přehled o úplnosti vyvedených týlů. Navázat spojení v polních podmínkách s podřízenými i nadřízenými, doručit a upřesnit operační dokumentaci podle konkrétních podmínek, předložit nařízená hlášení;
- upřesnit zásobovací činnost a zdravotnické zabezpečení podle konkrétních podmínek;
- organizovat mobilizační doplnění osob a materiálu z národního hospodářství s důrazem na doplnění zdravotnických a automobilních útvarů a polních pekáren;

- vyvézt pohyblivé zásoby materiálu u útvarů a divizních skladů;
- organizovat doplňování spotřebního materiálu u útvarů po přesunu z mírové posádky na státní hranici a v době překrytí státní hranice. Současně navážet munici do palebných postavení dělostřelectva, ženijní munici do stanovených prostorů a dokončit případný manévr materiálem;
- poskytnout zdravotnickou pomoc raněným a nemocným, předsunout zdravotnické prostředky od svazku k útvaru a dohodnout součinnost s DLOS;
- převzít do materiální a zdravotnické péče vyčleněné jednotky pohraniční stráže a přidělené vojskové útvary a jednotky;
- učinit opatření k zvýšení ochrany a obrany týlu v souladu s úkoly bojových jednotek proti možnému napadení ZHN nepřítelů;
- řešit další úkoly podle konkrétní situace útvaru a svazku, které směřují k zvýšení bojeschopnosti týlu.

Organizace týlu bude zpravidla u útvarů vycházet ze zásad obranného boje a u svazku ze zásad pro útok.

Rozmístění praporečních týlů bude bezprostředně za bojovou sestavou praporu a týlu pluku (při vyčlenění celého pluku do překrytí) 5–10 km od státní hranice v závislosti na terénu a cestách. Týl divize bude rozmístěn těsně za družstevným plukem, nebo na jeho úrovni. Zpravidla to bude podél cest a poblíž křižovatek.

K rozmístění využíváme osady a lesní porosty a hlavním požadavkem především bude jeho ochrana a obrana proti vzdušnému i pozemnímu nepříteli, zejména proti účinkům zbraní hromadného ničení.

V prvním sledu týlu budou rozmístěny zdravotnické a technické prostředky. V místech se složitou komunikační situací můžeme týly praporů zesílit letůčkou s materiálními prostředky, zejména municí, ženijním materiálem a ženijní municí. Obdobně může být zesílen týl pluku od týlu divize, nebo NT-ZV divize může vytvořit první sled týlu. Bude-li část sil divize překrývat státní hranici na samostatném směru, bude vhodné část prostředků týlu svazku vyčlenit na tento samostatný směr.

Bude-li bojová činnost zahájena do zaujetí plánovaných prostorů, nebo podaří-li se nepříteli proniknout na naše území, budou se týly rozmísťovat ve výhodných prostorech pouze v nutném rozsahu pro zabezpečení vojsk (celkově terén náčelníci týlu znají a možnosti k rozvinování mají již v míru vytýpovány).

Přisunové a odsunové cesty budou ovlivněny vybudovanými stálými silnicemi v pohraničním pásmu, které jsou většinou s asfaltovým povrchem, ale úzké. Většinou prochází údolími, podél potoků a řek a je na nich značné množství propustí a mostků. V zimním období, které trvá od října do začátku května, mohou být sjízdné pouze s řetězy a po úpravách. Výhodou je, že většina příslušníků pohraničních útvarů je dobře zná a dokáže se na nich orientovat i v noci. Z tohoto důvodu bude možné je označovat pouze výtyčkami.

Největší pozornost bude nutné věnovat údržbě a zajištění průjezdnosti a proto musí týloví funkcionáři udržovat úzkou součinnost s ženijními jednotkami.

Spotřeba materiálu při překrytí státní hranice bude značně nerovnoměrná. V době zahájení boje bude největší spotřeba pohonných hmot, ženijního materiálu a proviantu. Po zahájení boje bude největší spotřeba u munice, zejména dělostřelecké, raketometné, protiletadlové a pěchotní.

Spotřeba materiálu u svazku do zahájení boje může dosáhnout denně v průměru 0,15 n pohonných hmot, jedné dávky proviantu a značného množství ženijního materiálu. Váhově spotřeba může dosáhnout 250—400 tun materiálu denně (značný rozdíl bude u ženijního materiálu a ženijní munice; v tomto množství není započteno navážení munice jako předsunutých zásob).

Po zahájení bojové činnosti (za předpokladu dělostřeleckého přepadu na vojska nepřítele u státní hranice, přechodu našich vojsk do útoku a zdolání zabezpečovacího pásma nepřítele) bude již spotřeba materiálu značně vyšší. U munice může spotřeba dosáhnout 0,4 pp u pěchotní, 0,7—1,0 pp u dělostřelecké, raketometné a protiletadlové, 0,35 pp u tankové, protitankové a osvětlovací. U pohonných hmot spotřeba bude v rozmezí 0,2—0,3 náplně. Váhově vyjádřeno může spotřeba u svazku v první den bojové činnosti dosáhnout 600—800 tun materiálu.

Zásobovací činnost v poli podle současně procvičované organizace přechodu z mírového na polní systém zásobování bude rozvinuta na stupni vojskového týlu do 24—48 hodin a od armádního týlu k diviznímu za 55—60 hodin.

Jednoznačně tedy vychází, že v době překrytí státní hranice i v první den bojové činnosti se bude vojskový týl převážně doplňovat ze zásob zanechaných v mírových posádkách, z předsunutých muničních skladů, z distribučních skladů PHM a jen ojediněle přísunem z armádních skladů.

K splnění úkolů v zásobovací činnosti musí proto být vytvořeny základní podmínky již v míru a musí řešit:

- zabezpečení vojsk doplňovaných osobami a technikou z národního hospodářství;

- doplnění osobami a technikou vlastních týlových útvarů a jednotek a jejich bojové stmelení;

- doplnění útvarů, především pohonnými hmotami po přesunu z prostorů mírových posádek do prostorů na státní hranici;

- denně doplňovat vojska veškerým materiálem po dobu jejich pobytu v překrytí státní hranice;

- navážení ženijního materiálu a ženijní munice do prostorů výstavby ženijního opevnění a dělostřelecké munice do prostorů palebných postavení dělostřelectva;

- po zahájení bojové činnosti doplnit vojskům spotřebovaný materiál.

Nejsložitější bude zásobování municí, neboť současně rozložení pohyblivých zásob není výhodné. Zatím co podle průměrné denní spotřeby materiálu je v rámci svazku vyvážen proviant na 5—7 dnů, pohonných hmot na 4—5 dnů, zásoby munice pouze na 1—2 dny bojové činnosti.

K částečnému snížení této nepříznivé situace bude nutné zvýšit zásoby munice u tahačů ihned po dosažení bojové pohotovosti. Zvýšení může jít z pohyblivých zásob munice u pluku a na uvolněnou dopravní kapacitu roty týlového zabezpečení naložit munici z předsunutých muničních skladů. Konkrétně zvýšit zásoby munice můžeme u obrněných transportérů o 0,5 pp pěchotní munice, u děl 100mm kanónů, 122mm houfnic o 0,3 pp, u 112mm kanónů, 152 mm houfnic a u kanónových houfnic o 0,5 pp.

Po zaujetí prostorů překrytí vojsky pohraničních svazků budeme ihned navážet munici z předsunutých muničních skladů do palebných postavení dělostřelectva. To zabezpečí podle konkrétní situace týly svazků a útvarů, popř. i automobilní prapory armád (pokud budou již doplněny).

Z organizačního hlediska pro týlové funkcionáře nejsložitějším bude zplánování a odběr zásob zanechaných v mírových posádkách. Musí mít přesný přehled o výši zanechaných zásob, o počtu nakládacích míst, jejich hodinové nakládací kapacitě, mít zajištěny pracovní síly pro rychlé naložení a na tomto základě zpracovat grafikon odběru. V celém rozsahu jej dát na vědomí výdejčům v mírových posádkách a ve výpisech odebírajícím útvarům.

Celkově se musí velitelské i týlové orgány snažit soustavně doplňovat zásoby materiálu, aby při zahájení bojové činnosti měla vojska úplné pohyblivé zásoby a u určeného druhu materiálu i zvýšené zásoby (PHM, munice).

Zabezpečení pohonnými hmotami vojsk při překrytí státní hranice by nemělo představovat zvláštní těžkosti, neboť

- bojová technika i týly budou vyvedeny s úplnými pohyblivými zásobami;
- průměrná denní spotřeba PHM, kromě doplnění útvarů po přesunu do prostorů na státní hranici, bude poměrně nízká;
- v mírových posádkách v pohraničním pásmu i v distribučních skladech zbude po odchodu vojsk dostatečné množství PHM, které mohou vojska využít;
- vzhledem k celkové činnosti vojsk bude zpravidla dostatek času na organizaci doplňování.

Pohonné hmoty do bojové techniky je výhodné doplňovat přímo z plukovního týlu, který vydané množství PHM si doplní odběrem z určených mírových posádek. Zásadně PHM do bojové techniky nebudeme doplňovat z praporeního týlu, který musí být stále připraven se svým praporem plnit bojové úkoly.

Zvýšené zásoby pohonných hmot u tanků v době překrytí státní hranice budou na tancích ponechány. Podle variant plnění bojového úkolu stanoví NZ PHM čáry jejich shoení.

Proviantní zabezpečení vzhledem k předpokládanému rozsahu vyčlenění sil do překrytí státní hranice bude především spočívat na stupni prapor a útvar.

Hospodářské výdejny a proviantní sklady vyvezou úplné pohyblivé zásoby. Kromě toho vojska dislokovaná v hloubce státního území budou mít na přesun ke státní hranici zvýšené zásoby o cestovní dávku.

Spotřeba proviantu bude pravidelná bez ohledu na začátek bojové činnosti. Spotřebované zásoby budeme doplňovat ze zásob ponechaných vojsky v mírových posádkách, přičemž chléb a maso můžeme v řadě případů odebírat od civilních dodavatelů. Zásoby divízního proviantu nebudeme v této době používat.

Polní pekárny bude vhodné rozvinout a organizovat pečení chleba. Tím bude současně probíhat praktické stmelení jednotky, budou získávány zkušenosti z pečení a bude možné vytvořit zásobu chleba a nabalit ji pro dlouhodobé uskladnění.

Proviantní náčelníci útvarů a svazků položí hlavní důraz na organizaci přípravy a výdeje teplé stravy třikrát denně, na upřesnění stravovacích skupin a nácviky přípravy, výdeje a konzumpce stravy v zamořených prostorech.

Výstrojní zabezpečení vojsk vychází z toho, že výstrojní materiál je materiálem dlouhodobé spotřeby. Proto i úkoly výstrojního zabezpečení budou poněkud odlišné od úkolů ostatních týlových služeb.

Období do zahájení boje využijeme k doplnění výstroje vojáků součástkami osobního používání, které neměli při vyhlášení bojové pohotovosti možnost vyvézt z posádek, doplnění příkrývkami, popř. dalšími součástkami výstrojní-

ho materiálu (lyže pro průzkum v zimě, stany apod.), které z hlediska dané konkrétní situace budou potřebné. Současně organizujeme výměnu poškozených, nadměrně opotřebovaných a zašpiněných výstrojních součástí. Pro zabezpečení této činnosti využijeme materiál zanechaný vojsky v mírových posádkách a výstrojních opravě.

Bude-li přikrytí státní hranice trvat více dní, organizujeme zabezpečení vojsk službami, jako výměnu prádla, koupání, stříhání, opravy výstrojního materiálu a prodej drobných předmětů. Při zabezpečování službami využijeme především stacionární zařízení výstrojní služby ve stálých posádkách, jako prádelny, koupelny, holírny, krejčovské a obuvnické dílny a podobná zařízení v civilním sektoru. Je samozřejmé, že tímto způsobem můžeme organizovat např. koupání jen při střídání jednotek určených k přikrytí státní hranice.

K plnění těchto úkolů bude třeba již v míru vytvořit potřebné podmínky. Např. důsledně vyhodnotit možnosti organizace výstrojního zabezpečení s využitím stacionárních zařízení výstrojní služby a civilních kapacit v pohraničním pásmu. Podle plánovaného rozmístění sil určených pro přikrytí státní hranice předem rozdělit tyto zdroje a přidělit je jednotlivým útvarům.

Celkově činnost výstrojních náčelníků útvarů a svazků bude zaměřena na kontrolu zabezpečení vojáka a podle zjištěných nedostatků budou organizovat doplnění materiálem a poskytovat příslušné služby.

Zdravotnické zabezpečení vychází z nutnosti zabezpečit vojska přikrytí i hlavní síly, připravit opatření k odstranění možných následků po úderech ZHN nepřítelů a navázat úzkou součinnost se zdravotnickými orgány teritoria.

Hlavní zásadou zdravotnického zabezpečení bude vystačit (pokud je to možné) se stacionárními zařízeními tak, aby většina sil a prostředků polní zdravotnické služby zůstala zachována pro zabezpečení přechodu do útoku a k zabezpečení na území nepřítelů.

Zdravotnické ztráty v období do zahájení boje budou minimální. Po zahájení bojové činnosti mohou být značně nerovnoměrné a budou především u vojsk prvního sledu a v místech napadení letectvem nebo ZHN nepřítelů. Denně mohou dosáhnout při vedení boje bez ZHN u pluků prvního sledu v průměru 11–20 %, u divizí 7–11 %.

Při vedení bojové činnosti se ZHN mohou ztráty dosáhnout u pluků v průměru 26–50 %, u divizí 17–27 %.

Podle organizační struktury budou u vojsk přikrytí rozvinuta praporeční a plukovní obvaziště. Obvaziště divizního typu budou vyvedena do blízkosti dočasných léčebně odsunových středisek (DLOS) a jejich příslušníci jim budou odborně i organizačně pomáhat plnit úkoly zdravotnického zabezpečení.

Odsun bude probíhat z praporečního obvaziště na plukovní a z něho na DLOS (popř. jiné zdravotnické teritoriální zařízení, jako je odsunová nemocnice, vojenské nemocnice apod.). Můžeme využít i zdravotnická zařízení vojsk pohraniční stráže.

Zdravotnická pomoc bude u vojsk poskytována v rozsahu záchrany života a zabezpečení odsunu na DLOS, kde bude poskytována plná lékařská péče a částečně i odborná pomoc.

K zabezpečení odsunu raněných budou využívat všechny odsunové zdravotnické prostředky a podle potřeby i dopravní prostředky rot týlového zabezpečení a automobilních praporů svazků. K dosažení okamžitého odsunu předposunují se odsunové zdravotnické prostředky k praporečním a plukovním zdravotnickým etapám.

Těžiště činnosti zdravotnické služby do zahájení bojové činnosti bude položeno do kontrolní činnosti u jednotek, doplňování zdravotnického materiálu, bude probíhat očkování, prověření vodních zdrojů, kontrola hygieny a stravování, zásobování vodou atd.

Velení týlu v období přikrytí státní hranice bude podřízeno všeobecným zásadám platným pro velení v těchto podmínkách.

Předně musí zabezpečovat vyvedení útvarů a jednotek, vyvezení pohyblivých zásob materiálu ve stanovených časových lhůtách, zabezpečit doplnění útvarů a svazku osobami a technikou z národního hospodářství, zabezpečit předložení nařízených hlášení, plné rozvinutí spojovacích prostředků a zavedení polní dokumentace.

Vzhledem k těmto úkolům je nutné u útvaru i svazku přesně stanovit členění týlových funkcionářů do prvního a druhého sledu a po jednotlivých pracovištích. Členění nebude vždy stejné, neboť musí odpovídat konkrétním podmínkám, jako je dislokace útvaru, automobilního a zdravotnického praporu, skladů, odborná kvalifikace funkcionářů a konkrétní bojové rozdělení.

Podle zkušeností může jít o toto členění:

- NT-ZV svazku (ZT útvaru) do operační skupiny velení;
- do styčné skupiny týlu na velitelském stanovišti vyjíždí u útvaru náčelník služby zásobování pohonnými hmotami, u svazku pomocník náčelníka organizačně plánovací skupiny, veterinární lékař a starší důstojník pro ubytovací a stavební službu;
- správci skladů, skladníci a pomocníci náčelníků služeb řídí nakládání a vyvážení materiálu ve skladech;
- u svazku pomocník proviantního náčelníka řídí doplnění polních pekáren;
- výstrojný náčelník a jeho pomocník ve zpětném odřadu řídí vystrojení záloh;
- hlavní lékař vyjíždí na VS, popř. kontroluje nastupující zálohy;
- ostatní funkcionáři odjíždějí na TVS.

Rozhodující úlohu při velení týlu bude mít úplná informovanost o týlovém zabezpečení. K tomu je třeba předem připravená polní dokumentace, předkládání nařízených hlášení (o zaujetí prostorů, o stavu vyvážení zásob, o zásobách zanechaných v mírových posádkách, o rozvinutí zdravotnických prostředků, o postupu přijímání záloh a techniky z národního hospodářství, o dosažení úplné bojové pohotovosti atd.). Hlášení je nutné soustřeďovat do jednoho centra, nejlépe na TVS a odtud velet týlu.

Značnou úlohu má soustavná součinnost mezi VS a TVS, uvnitř TVS, se zpětným odřadem v mírové posádce a s orgány týlu brigád pohraniční stráže.

Zásadou je, že zástupci pro týl nemohou čekat jen na podání informace, ale musí sami iniciativně je získávat všemi dostupnými prostředky a vyjíždět na místa, kde se plní nejsložitější úkoly týlového zabezpečení.

Při velení týlu svazku bude mít důležitou úlohu místo rozmístění TVS. Podle konkrétní situace může být v prostoru divizních skladů, u prvního sledu týlu, nebo může být předsunuto poblíž VS. Hlavním kritériem bude možnost nerušeného spojení.

Po zahájení bojové činnosti platí pro týl všechny zásady velení pro útočný boj v horském a zalesněném terénu.